

Het jaar 1549

982 Clays Scherier, lakenmeter te Poperinge, appellant, c. Cristian May, baljuw van Poperinge, geïntimeerde. Vervalsing van loden zegel aan laken; gevangeniskosten 1549 <.

1549-1549

Grote Raad voor de Nederlanden te Mechelen, ca 1445-1797

16 februari 1549 – Resoluties A

Es gheconsenteert den damen procureurs byden ghemeene wet door gratuiteit van desen jare zonder prejudicie van toencommende jaeren dat zy zullen hebben elc vier pond parisis
Actum den xvj in sporcle 1548

26 maart 1548 n.s. 1549 - **Sint Sebastiaansgilde organiseert een loterij!**

Es gheconsenteert by der ghemeene wet den beleeders ofte gouverneurs van Ste. Sebastiaensgulde, een pond groote omme metter naeme van de zelve gulde te moghen inne legghen de **zekere loterie** gheconsenteert de ghuldebroeders der stede van Ghent, ter erectie van eenen nieuwen hove – Actum den 26 maertt 1548

Op **1 april 1549** bezoekt kroonprins Filips van Spanje - de zoon van Karel V- Brussel. 'Hier na – zo schrijft **van Meerbeeck** – dede den keyser alle de staten van 't Nederlandt vermanen om alle dinghen ghereedt te maecken om sijnen sone als prince te hullen. Ende hy, met sijne twee susters, heeft synen sone vergheselschap met veel princen ende edelmannen tot Loven, alwaer den prince op den vijfden dagh van Julius ghehuldt is als hertoghe van Brabant ende Limborgh ende heere van Valckenborgh ende Daelhem ende ghedaen hebbende den eedt heeft hy gouden ende silveren geldt onder het volck doen stroyen.

Ende zijnde de princen op den achtsten van julius te Brussel ghekomen, is hy daer oock ghehult. Ende van daer is hy na Vlaenderen ghetocken: eerst te Dendermonde, ende daer na te Ghendt, te Brugghe, **te Iperen**, te S. Winnocxberghe: van daer te Duynkercke, Nieupoort, Gervelinghen ende Bourbourgh. Inde oogstmaent is hy te **Sint Omars**.’

Op 1 augustus assisteren keizer Karel en kroonprins Filip een misviering in de abdijkerk van Sint-Omaars, dus bij abt D’Hamericourt, heer van, Poperinge. Daarna verlaten vader en zoon ‘hun’ Lage Landen via Bethune, Rijsel en Doornik.

23 mei 1549 – **Het Vulambacht vrij verklaard**
– Resoluties A

Den xxiii in meye xvc xlix, was by den heere, schepenen, keurheers ende raeden der stede van Poperinghe gheraemt ende ghepermitteert dat men het ambacht van vullage open doen zoude, consenterende dat elc drapier van nu voortan zal moghen doen vullen waert hem ghelieven zal, den termyn van xl – 40 - daghen lanck eerstcommende, ghereserveert binnen de stede van Ypre; behoudens nochtans dat de cueren ende statuten also wel van vulambachte als van ’s vullers pertse, in hun lieden vorme ende figure blijven zullen ende elc lakenen warandacie ghenieten zullen volghens ’t inhouden van de voornoemde ceuren. Ende indien yemant hem danoff ware dolerende, die sal ’t eynde de voorseyde xl daghen, by requeste, de redenen van zyn doleance moghen te kennen geven ende supplieren van langheren tydt ’t voornomde vulambacht open te houdene, ’t zy drappier ofte vuldere. Ende dit al uut causen dat de gouverneurs van de weefambachte uuter name van de ghemeene drappiers, zeker requeste overghegheven hebben inhoudende diversche artickelen, causen ende versoucken, omme ’t voorseyde te obtenirien, metsgaders zeker billiet ghescreven by den handt van **Ghelein Beaugrandt, als gouverneur van de voornoemde weefambacht** in daten **28 meye 1549** declarerende dat er naer ’t inhouden van de 5de article van de solutien van de gouverneurs en meestervullers – drie hondert min zesse laeken en bevonden zyn op de date voorseyt onder rauwe ende natte., concorderende ooc metten andwoorde van den voorseyde daerup ghedaen.

Ghezien zeker requeste – naer ’t expireren van de voorscreven xl daghen by de ghemeente van vuldere overghegheven, zo es by wetten ende raeden ghearresteert van te moghen ’t vorighe wederroepen ende alle zaken nopens ’t ambacht van vullerie ende draperie were in heurlieden ersten staet gherestitueert.

Ende indien namaels een drapier of een ander hem yevers weet te beclaeghen, dat hy by requeste zyne doleance te kennen gheve ende men zal erinne voorsien.

Het vollen – Wikipedia

Zegel van de volders van Brugge

Een **volder** of **voller** was een ambachtsman in de lakennijverheid. Het vollen van de geweven of gebreide wollen stof, en soms ook dat van leder, was een onderdeel van de kledingfabricage. Bij het vollen wordt een wollen stof ca. 10-20% kleiner in omvang, maar ook dikker. Door de opkomst van de industrie is het beroep uitgestorven. De taak van de volder is het vollen (laten vervullen) van een wollen weefsel. Dit is een bewerking om de vezels dichter ineen te werken, waardoor een stevige, waterdichte stof ontstaat die minder vatbaar is voor krimp. Volgens de traditionele methode wordt het weefsel gedompeld in een grote bak met heet water, eventueel aangevuld met urine en/of vollersaarde, maar ook wel met zeep. Vollersaarde is een vette klei die het vuil uit de vezels opneemt. Met deze chemicaliën werd de lanoline uit de wol opgelost. Door het weefsel met de voeten aan te stampen zal de stof vervilten en krimpen.

Het vollen was zwaar en vuil werk.

Gesmoutte lakens – waren dan lakens die met smout of boter gevuld waren.

Eigenaardig is dat men in Brugge het volgende besluit vindt:

Den 4 Augustus 1450, werd door de schepenen vastgesteld, dat men geene lakenen, het zy smalle of breede, mogt *vullen* met zeepe, boter of bedorven vleeschvet, op de boete van 20 schellingen parissis, voor den meester, en 10 schell. parisis voor den knecht; benevens indien de leergast er mede bevonden werd, was de meester verplicht de boete voor hem te betalen.

De beschrijving van de zegel van de volders:

VULRES. (Volders). Op de voor en keerzyde eenen windhond, houdende eenen met zegel gesloten brief in de muil; boven den hond staet eene valk en eenen kardoen kader. Omschrift: + *Seghel. van. de. Vulres Ambochte. in. Brugghe.*

Den xxiiij in meye xvc xlix - zo was by den heere, scepenen, kuerheers ende raden der stede van Poperinghe gheraempt, angaende zeker appeel – *appel* - bye enen van de draperie ghedaen naer 't inhouden van zeker copie van instrumente in daten en xxijden – 22 - in meye xvc xlix onderteekent A. de Buuc, ende hebben de voornoemde wetten ende raden gheaccordeert dat men provisie halen zal omme **voorts te moghen procederen ter warandacie van 's vullers pertse** ende ter warandacie **ter upperloye** omme den drapiers by dien ghereetschap te doene deghone die in 't voornoemde instrument van appele niet bekent en staen.

De zegel van het weversambacht van Brugge

5 juli 1549

Van Meerbeek schrijft verder :

Bier na dede den keyser alle de staten van

't Nederlandt vermanen, om alle dinghen ghereedt te maecken om synen sone als prince te hullen.

Ende hy, met syne twee sussters, heeft synen sone vergheleschapt met veel princen ende edemannen tot Loven – alwaer den Prince op **den vyfden dagh van julius** ghehuldt is als

hertoghe van Brabant ende Limborgh – ende heere van Valckenborgh ende Daelhem – ende ghedaen hebbende den eedt heeft hy gouden ende silveren geldt onder het volck doen stroyen.

Ende zynde de princen op de'n achtsten van julius te Brussel ghekomen – is hy dar oock ghehul.

Ende van daer is hy na Vlaenderen ghetrocken, eerst te Dendermonde ende daer na te Ghendt – te Brugghe – te Iperen – te Sint Winnocx-berghe – van daer te

Duynkercke, Nieupoort, Grevelinghen ende Bourborgh.

In de Oostmaent is hy te Sint Omaers - daer na te Bethune – Ryssel, Dornick – Orghies – Douay – 't Atrecht – te

Camerijc – Souchin – Valencien – Quesnoy ghereyst ende besien hebben Landrechis heeft hy vernacht te Aversdnes.

Ende van daer ghekomen te Trelon – Chimay –

Marieborgh – Franchapelle – Beaumont.

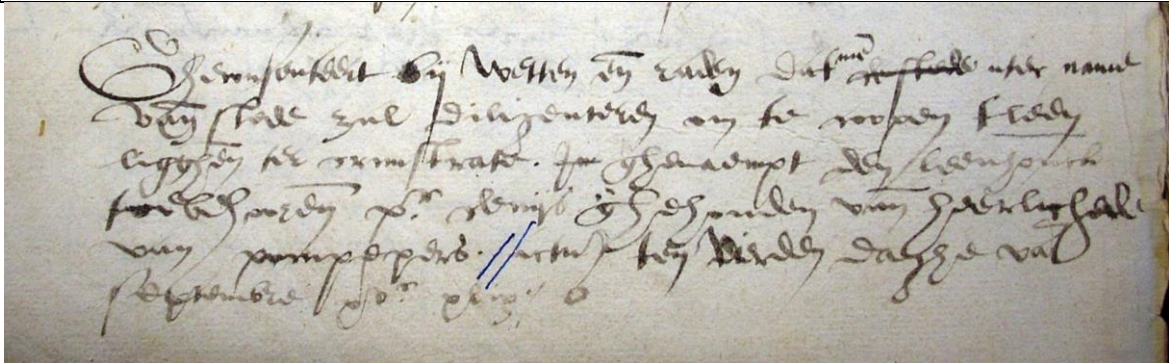
Poperinghe heeft Filips Ii dus rakelings gemist – maar hier hadden ze misschien minder zin in feesten – men probeerde de draperie te redden, alhoewel men oock niet echt wist hoe men dat

moest doen. Na her 'vrijstellen' van de draperie stelt men in juli 1549 de draperie alweer in zijn oude systeem.

Juli 1549 – **Draperie** – folio 60

Ghezien zeker requeste (naer 't expireren vande voorscreven 40 daghen) by de ghemeente van de vulders overghegheven, zo es by wetten ende raden 't ghenarreert consent van te moghen vullen etc. wederroupen, ende alle zaken nopende 't ambacht van de vullerie ende draperie **weder in huerlieden eersten staet gherestitueert**, ende indien namaels den drapier of andere hem yewers af weet te beclagene, dat by requeste zyn doleance te kennen gheven, ende men zalder inne voorsien zo redenene ...

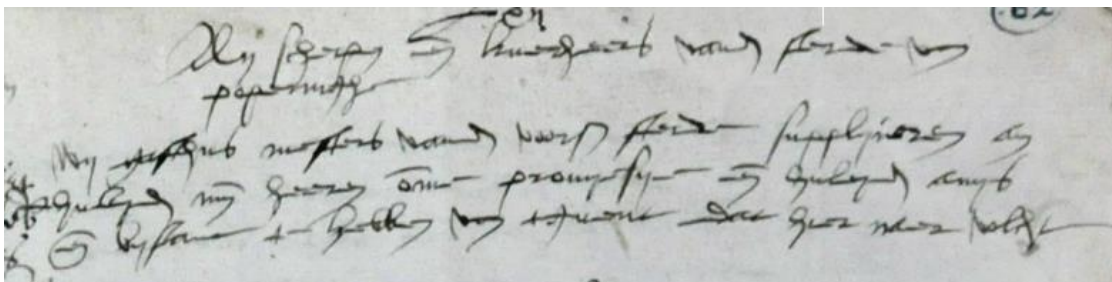
4 september 1549 – Aankoop grond op de Pompepers – Resoluties A - Leene

Gheconsenteert by wetten ende raden dat men vutter name vande stede zal diligenteren an te coopen steden ligghende **ter Cruusstrate** ghenaempt **den Leenhout** toebehoorende Pieter Denys ghehouden vande **heerliche van Pompepers** - actum den vierden daghe van september xvc xlix

4 september 1549 – **Fielten en rabauden en gasthuiszusters** – Folio 62

Op de 4de september 1549; bieden **de gasthuismeesters** aan de stedelijke overheid een schrijven aan om over zekere punten hun raad te vragen.

Wy scepen ende kuerheers vanden stede van Poperynghe
Wymeesters vande voorseide steide supplieren an mynne heeren omme prompsy ende subyt avys ende bystane te hebben van tguene dat hier naer volght

In verband met het passantenhuis – de beiaard of bayard – schrijven ze het volgende:

Aengaende de fylten ofte de rabauden die dagelycx in 't gasthus logieren by gehele weecken by XL ofte L (40 of 50) elcke nacht ende maken vier van nuchtens tot navens twelcke cost vele houdt ende als de susters daer toe zegghen ofte hemlyeden niet gheven en willen, so spreken zy die susters dorplyck toe also ons de zusters zegghen want tgasthuys es gestaen up den duergaende man ofte personen ende omme oude, siecke crancke aerme diet qualick hebben zy en behooren maer een nacht te weicke te logieren ofte ten waer duergaende lieden by graciën.

2 - In voorleden tyden so ploucte (*placht*) de ... metter cnappe vanden gasthuse alle aven inde vierscaere vanden gasthuse te comen beziene wat ghezellen daetter te logyste ghecommen waeren ende zij eenige vonden die meer dan een nacht logierde ofte die twee nacht waren by graciën, zy gaven ze den Heere hovere.

3 - 't Ypere daer gaen alle de avende twee dienaers vanden heere in alle de gasthusen beziene wat volck datter te logyste ghecommen es ende die buten ordonnansche gaen, zyn daer gecorrigiert.

4 - Item daer zyn twee plecken dat elcken voornoemde in stede inden cant van lostelic

5 - Item den pacht daer de wedewe van Clais Mustaert woent ende den pacht die meester Nicolas ghinck draghen van bamesse in een jaer vut huren de welcke ij pachten zyn groot van lande in den cant van lxx grooten ende daer vrighen diversse personen omme voorseit goet te hueren ende wy en weten niet wel wat wy daer mede van doen sullen ofte wy twee pachten maken sullen ofte eene

Tavys van ons gasthusmesters zoude wel zyn dat men maer een pacht maken zoude ende de huscnape vande cleene pacht daerup om dies wille dat de selve huscnape up iij vrey lant iij

groot pacht staen ende dat men vut houden zoude vyf ofte vij ghemeten elst die ligghen inde ...

tump by ont gheschiet meester zoudt wel zy datmen
 meer by pacht maken zoudt. O gheschiet
 vut clene pacht broep om dat well dat de
 pacht gheschiet by myn land niet groot pacht
 in datmen vut gheschiet zoudt vut elst vij gheschiet
 de lufft by de lande datmen by pacht
 romen ~~daer~~ daer dat 42 gheschiet zoudt
 dat in Kollensch 100 West gheschiet vut dat
 romen zoudt by gheschiet meester tusschen ont
 bamesse dat zyt. Quade zullen by de hant
 by romen van pacht van lande dat in
 mest of gheschiet zyl wert de mest niet dat
 by ont tusschen gheschiet de ont gheschiet in
 de lufft zoudt

Ende datmen in vutcommen tvorseide goet al heft zoude doen commen zonder by gasthusmesters tusschen dit ende bamesse dat zyt ... zullen byde hant dy by concent van scheepen ende kuerheers ende daer met of gheven zal – wert de mest n.; dat hy ons suffysant ghenouch es ende Heeren redelyck dunck

Eerst dat zeker datmen tvorseide geot er hoost verhuert by de laesten overslaghe - so est
 zorghen dat andere personen zoude meughen hueren van cln macht ende van Labeueren
 Want dat es in voroseide goet inden caus van xx ghemeten -
 Dat van cleene werde es ende zot wert
 Tvan t goet te lande ghebrocht ende vermaecket want het licht wel plat omme gaet loene te
 maken want waert ons lant waer... wy zouden thuren van labeueren deze ende frutboomen
 dan winnen also ... alst doenlyc ware

63

bij

Item den weduwe van Clais Mostaert heeft an gheboden iij pond vande ghemete daer up wy vrachde huer offse niet zoude willen den beilck te lande bringhen ende vermaeken ende winnen een boogaert narden helft van den pacht up twelck zy zeide dalf mid roeden noch tmacken noch planten en wilde daeop dat wy tot huer zeiden – wy weyten iij ofte iiij personen dient wel also zouden willen doen mets datse een goet termin hebben mach maer de frutboomen zoude zy willen winnen te huerlyeden profyt ende te-ander specacte vande ... die overgheven te zeggghen van garden mommen daer up de voorseide wedeuwe ons antwoorde het zoude een rycke man moeten zyn ende aslo die cleene van labeuere es den ... durfden an gaen ende also hebben zy luttel profyten

Item daer hebben ghezyn in voorleden tyden ghashustmesters die in meninghe waren ende ...

Ende ons ghashus moste teghen worden zonder wel redelyck duncken te orboor vanden gasthus omme tincommen te meersen want uyt wel van daerin hadden omme de saevel te honderhouden myn heeren woent dat huerliyden beliefte waere te commen up een huere ende te wat daff in gasthus alst huerlyeden minst meersene omme huerlyeden goet duncken ende of te zegghen van zullen huerlyeden toghe ofte te gasthuse orborlyck ware ofte niet

3 oktober 1549 – Geschenken – Resoluties

2° Government by Wethers & Badley, etc. mly (mly)
 Gyl. dy ontfanges day van Wied. tly faneune
 van zyn trouwe. Dorch die die religioos synende
 zoudt int reoster van mlyssne. Ponderes
 dy 17. 17 October 49. besprekings zue met
 vry zelende ofte godely verwechij. Vervolging
 van die tlye melkmarkt. Dams met
 mind van mlyse. Day 17 tlye artu)
 dy 17. 17 octob 1549

Actum den iij in october 1549

5 november 1549 – Verbod op samen brouwen en verkopen van bier – Resoluties

[illegible]

Es gheordonneert ende ghestatueert by heere, de wet ende raeden der stede van Poperinghe dat van nu voortan nyemand hem en vervoordere hier binnen de stede ende keure van Poperinghe,

waeranne tsaemen **het ambacht van brauwe te doen** ofte vut zijn name te doen doen ende **taverne te houden** ende bier te tappen, te vercoopen ofte doen vercoopen

Nemaer zo wie het één ambacht zal willen doen, die zal het ander moeten laten ende tzelve vut zyn naeme ooc nyet moghen doen doen

Ende dit op de boete van lx pond parisis voor de eerste reyse dat hij wert dies bevonden contrarie ghedaen te hebben ende op arbitraire correctie van de wet ende voort ende tverder reyse op ghelycke boete ende op een jaer lanc elc van de voorschreven ambachten conjonctelick te vueren ofe op ander ende breeder correcte ter ter discretie van de wet.

Actum vde november xvc xlix

30 november 1549 – Draperie, verdeling der boeten – Resoluties A - Folio 61
--

Omme te remedieren diversche abuizen ende 't obvieren jeghens zeker occasien ende suspitien van snusterheyde, uut de welcke zouden moghen spruuten disorde ofte different tusschen den heere, de wet ende de ghemeene **draperie** deser stede

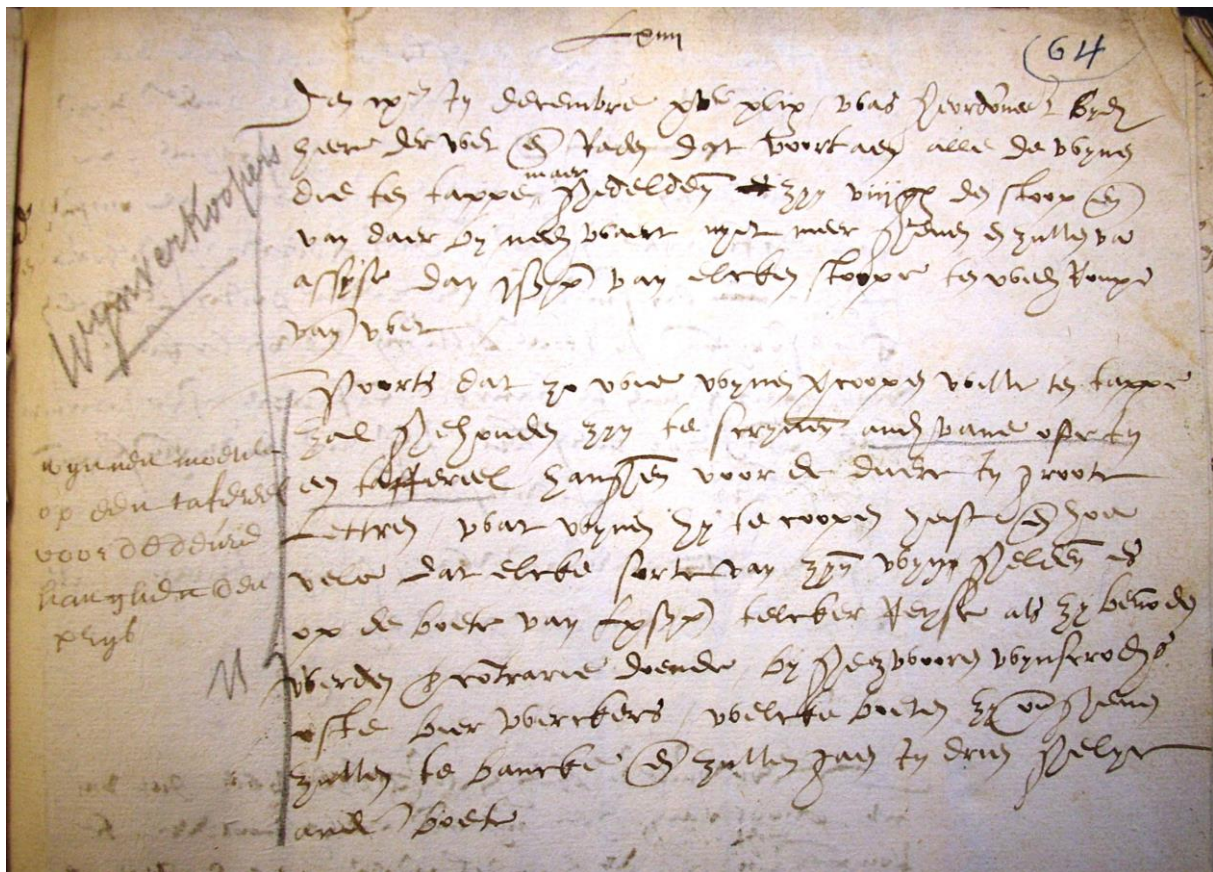
So es by den zelven heere, de wet ende raeden gheorconneert ende ghestatueert, dat men van nu voordan gheene officieren van der hooghe loyde, rauwe pertse, nochte vullere pertse, ne zullen part, portie ofte deel ontfaen in eenitghe boeten die zy ghewone gheweest hebben, elc int zyne respectivelick, te bancke over te gheven telcken suedaghe nemaer zullen voordan alle de zelve boeten overghebracht werden metten registre van heurlieden clerck daertoe ghecommitteert.

Dewelcke boeten – achtervolghende 't zelve rgistre – zullen daernaer worden ghedeelt ende ghepartagiert in twee deelen, wanof het een deel behouden zal den heere ende 't ander de stede.

Ende in reconpense vanden ghecostumeerden salaris by der voorscreven officieren, als in 't zyne, voor heurlieden aerbeyt tot nu toe ontfanghen, zullen de zelve stede, ter discretie van den heere, wet eende raeden.

Dies zal den clerck – daer toe by den heere ghestelt – ghehouden zyn by zynen eede, alle de boeten neirstelick ende ghetrauwelick te registreren ende de zelve lowyalick alle suedaghe, den heere ende de wet over te brynghen, ten presentie van de voorseyde officieren, zyne meesters, 't welcke hy ghehouden wert te doene voordan altyts van zes weken te zes weken. Ende es stricktelick verboden by den selven heere ende wet allen de voorseyde officieren ofte clerck ende eenen yeghelick van hemlieden zonderlinghe, eneich subtil restant te hebbene metten darpier, scheerders ofte vullere, ofte van hunlieden eenich voordeel, cabaes ofte schoonicheyte 't ontfaen, ter cause van heurlieden officie, by ghelde, bancketten ofte anderssins ende dat up de boete ende punitien in de oude ceuren deser stede gegrepen, ende bovendien noch extrarordinairelick ende stricktelick ghepuniert te ovrden ter discretie van myn heeren van der wet

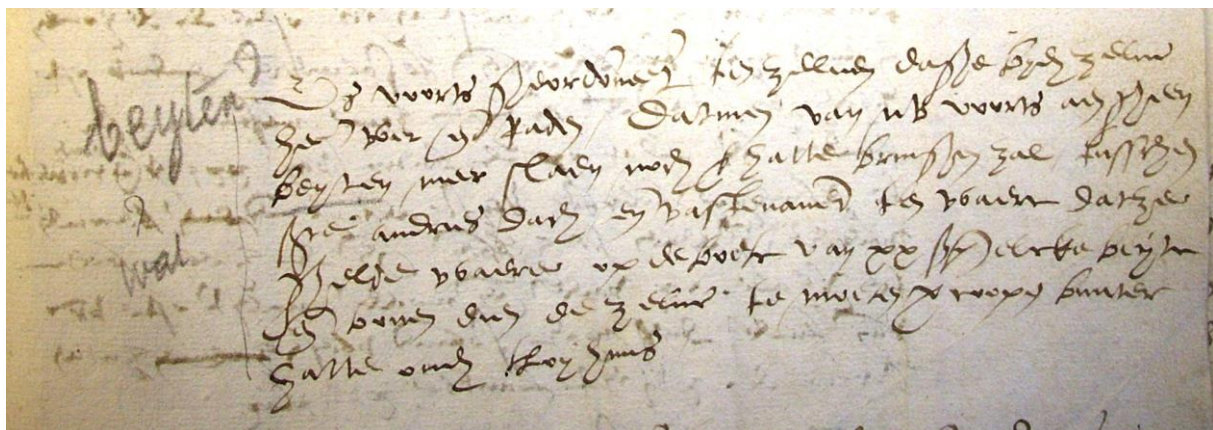
9 december 1549 – Wijverkopers ter tappe – Resoluties A – Folio 64
--

Den ixde in december xvc xlix was gheordonneert biden heeren der wet ende raden dat voortaan alle de wynen die te tappe maer gherelden zyn viij gulden de stoopeende van daer by neerwaert nyet meer gheven en zullen van assyse dan is schele parsiis van elcken stoope ter wederroupen vande wet

Voorts dat zo wie wynen vercoopen wille te tappe zal ghehouden zyn te scryven ander vane ofte in een taffereel hanghende voor de duer in groote lettren wat wynen hy tecoopen heeft ende hoe vele dat elcke portie van zyn wyn gheldende es op de boete van lx schele parisis telcker reyse als zy bevonden werden ter contrarie doende by ghezwooren wynscroders ofte bierwerckers, welke boten zy overgheven zullen te bancke ende zullen gaen in drien ghelyck ander boete.

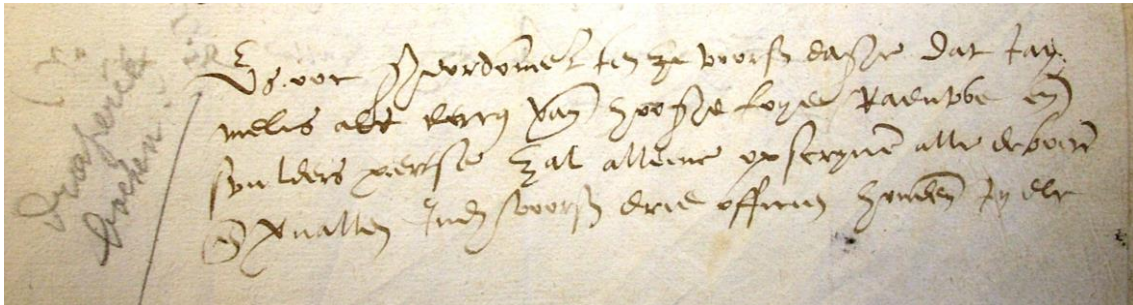
Beyten slaen

Es voorts geordonneert ter zelven daghe byden zelve heeren wet ende raden datmen van nu voorts aen gheen beyten meer slaen noch ter halle bringhen zal tusschen Sinte Andriesdach

ende vasteravend ten waere dat ze ghelde waeren up de boete van xx schele parisis elcke beyte ende bovendien de zelve te moeten vercoopen buuten halle onder tloyhuus.

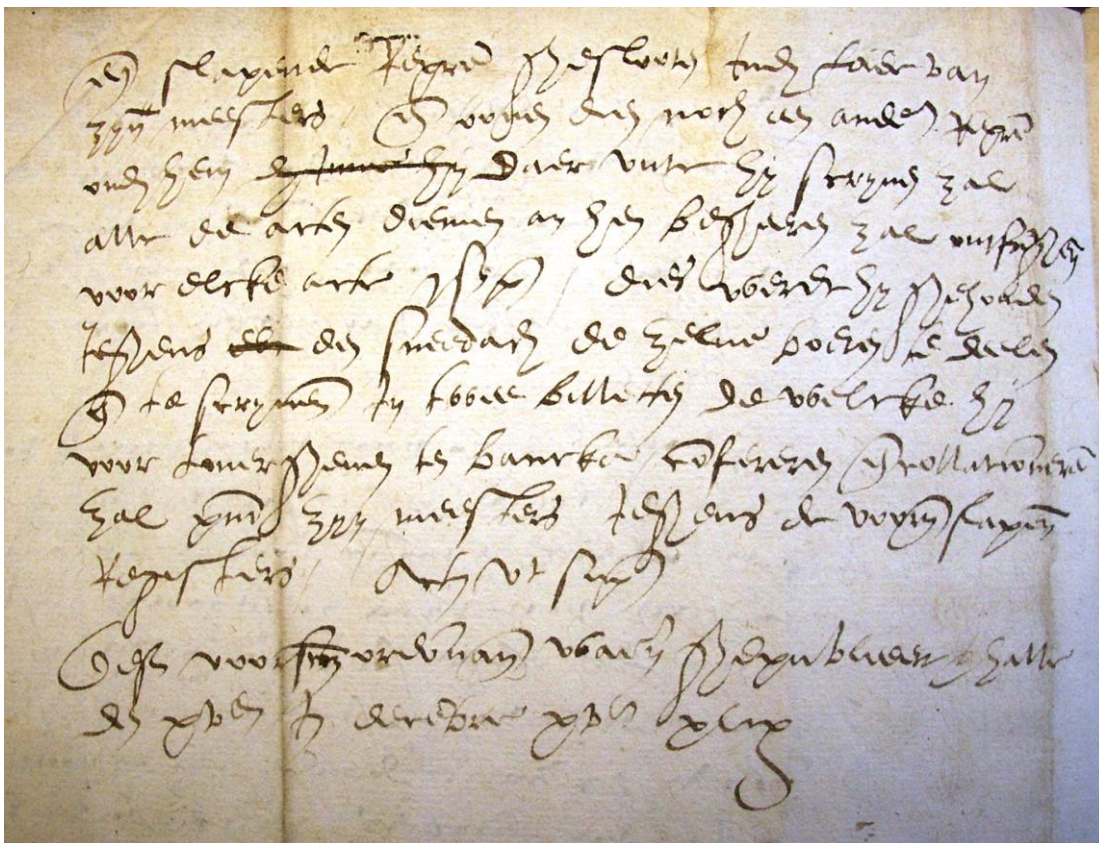
9 december 1549 – Draperie

Es voort gheordonneert ten zelve voorseide daghe dat Jan Melis als clercq van de hooghe loye, raeuwe ende svulders pertse zal alleene opscriyen alle de boeten ende vervallen inden voorseide drie officien houdende in elc ende slapende register gheslooten in den lade van zynen meesters ende boven dien noch een ander register onder hem daer vut hy scriyen zal alle de acten diemen an hem begheeren zal - ontfanghende voor elcke acte i schele parisis – dies werdt hy ghehouden heghens den sneedach de zelve boeten te deelen ende te scriyvene in twee billietten de welcke hy voor 't overgheven ten bancke confereren ende collationneren zal omme zyn meesters jeghens den voornoemde slapende registers

Actum vut supra

Dese voorschreven ordinnancien waeren ghepubliceert ter halle de xvden in december xvc xlic

Cornelis Massijs

Antwerps liedboek!

<https://books.google.be/books?id=BIY6AAAAcAAJ&pg=PA166&dq=karel+V+vlaenderen&hl=nl&sa=X&ved=0ahUKEwjZxKax3N7gAhVj2OAKHddTDBkQ6AEINTAC#v=onepage&q=karel%20V%20vlaenderen&f=false>

https://books.google.be/books?id=_QhUAAAACAAJ&pg=PP16&dq=van+de+gantsche+were+lt+Adrianus+van+Meerbeek&hl=nl&sa=X&ved=0ahUKEwiV_PvW6ergAhVSiqQKHRRO Cg0Q6AEIRTAf#v=onepage&q=van%20de%20gantsche%20werelt%20Adrianus%20van%20Meerbeek&f=false

https://books.google.be/books?id=FYdMAAAcAAJ&pg=PA295&dq=1547+lediggangers&hl=nl&sa=X&ved=0ahUKEwi7_d_q5PrkAhXBPOwKHed-BtQQ6AEIMTAB#v=onepage&q=1547%20lediggangers&f=false